

Dato. Hvor lykkelige vilde ikke Landbrugs-skolerne være ved en Paragraf som § 13 her, hvorefter en Skole, efter hvad det 6te kongevalgte Medlem (Tuzen) sagde, faar 5000 Kr. af de 30,000; og det bliver vistnok meget mere, thi de Penge, Eleverne desuden faa, ville jo gaa til Skolerne, og man plejer ved andre Skoler at regne, at de Penge, der gives til Eleverne, ogsaa gives til Skolerne. Følge denne Betragtning vil det snart gaa op til 10,000 Kr. for en Skole. Ved Forslaget for Landbrugs-skolerne gif man kun, saa vidt jeg husker, til, at ingen enkelt Skole maatte naa op til at faa over 3,000 Kr., og en Skole skulde endda ikke have de 3,000 Kr., med mindre den bragte særdeles store Ofre. Men uægtelig er et aarligt Tilskud af 1,000 Kr., Tilskud af indtil $\frac{1}{5}$ af Skolens Udgift i det sidst forløbne Kalenderaar til Lønning af dens Lærere og desuden Penge til Eleverne store Begunstigelser for Navigations-skolerne. Imidlertid skal jeg ikke udtale mig aldeles bestemt derimod, men kun hævde, at for at jeg overhovedet skulde gaa med til saadanne anerkjendte Skoler med en saa begunstiget Stilling, maa jeg forlange, at der ogsaa kan gives Understøttelse til Elever, der ikke ville gaa Vejen gennem en af de 6 Skoler, og at der bliver Frihed til at gaa op til Eksamen uden for disse Skoler. Jeg mener ingenlunde, at der er nogen Betryggelse ved, at de gaa op ved Skolerne; det er jo en gammel Historie, at Skolerne bestyldes for at begunstige deres egne Elever — jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt det er sandt eller ikke, det kan vel undertiden være sandt og undertiden ikke, men i ethvert Tilfælde ligger Fristelsen nær dertil. For altsaa at finde § 12 nogenlunde antagelig, maa jeg holde paa, at der bliver fri Mæring uden for Skolerne og Afgang for Eleverne til at gaa op til Eksamen uden for Skolerne, saa vel som til Understøttelse, hvis de ikke søge disse anerkendte Skoler. Det maa dog vist være Staten ligegyldigt, om Eleverne gaa i de 6 Skoler eller udenfor dem, naar de naa Maalet, dette maa dog være Hovedsagen. Der vil vel blive nogen Ujævnighed forbundet dermed for Kommissionen, men noget aldeles uoverkommeligt kan det dog ikke være.

De Betingelser, der stilles for anerkendte Skoler, skal jeg ikke sige noget saa væsentligt imod, men dog forekommer det mig ikke, at man skal tage noget væsentligt Hensyn til den Støtte, de faa fra Kommuner o. s. v. Det er jo dog et mere almindeligt end specielt Omraade, vi her bevæge os paa, saa jeg tror ikke, man skal lægge altsor stor Vægt paa slikt. Men hvorfor skal man

give Anerkendelsen ubetinget, uden Tidsbegrænsning? Hvorfor ikke tage en Tidsbegrænsning ligesom ved de andre Skoler? Det forekommer mig at være farligt med denne ubegrænsede Anerkendelse, thi kommer der en Gang en anden Ordning, saa vilde de vedkommende raabe paa at faa en Affindelsessum. At de nu, om vi fik Stats-skoler, skulde have en Affindelsessum, kan jeg ikke anerkende Berettigelsen af, thi disse Navigations-skoler have været saa godt stillede og skummet saa godt af store Statsunderstøttelser, at der ikke er nogen Grund til paa ny at give dem Statsunderstøttelse, hvis vi fik Statsanstalter, ingenlunde! — Jeg vilde altsaa finde det meget urimeligt at give Anerkendelse paa ubestemt Tid. Hvorfor ikke give den paa 3 Aar, ligesom man gør ved Realskoler? Derved blive de mindede om, at de ligesom andre dødelige ere underkastede denne Verdens Omskiftelser. Nej, lad os ikke give dem en saa privilegeret Stilling, men give dem Anerkendelsen paa Tid, derved blive de stadig minde om at gøre deres Gerning ordentlig for ikke at miste Anerkendelsen. Nu ser jeg vel, at denne kan tages fra dem. Men vi vide godt, at her i Danmark er der saa megen Ælleværdsbarmhjertighed, at man ikke tager Eksamensretten fra en Skole, der først har faaet den. Lad os altsaa give denne Anerkendelse paa Tid. Det antager jeg heller ikke, at den ærede Minister eller dette Ting har noget imod.

Inden jeg forlader den Del, der angaar Undervisningen og Anerkendelsen, vil jeg dog udtale min Forbavelse over, at der ikke et eneste Sted er talt om Historie. Jeg mener vel ikke, at det skulde gøres til et tvunget Fag; thi jeg veed godt, at disse Mennesker ikke have lang Tid at anvende paa deres Uddannelse, saa det vilde maasse kun blive en temmelig daarlig Venrad af Historien, de fik. Men hvorfor kunde det ikke gøres Skolerne til Pligt at lade holde Forelæsninger over Historie. Det kende vi fra andre Skoler med Fag, som ikke ere Eksamensfag, men som det er Skolernes Pligt at lade afholde Foredrag i eller give Undervisning i. Det forekommer mig dog næsten at være for galt, at disse mange unge Mennesker ikke skulde have Lejlighed til, med mindre Lærerne ville gøre det godvillig, at høre ordentlige Foredrag i Historie til Orientering over Menneskelivet i det hele; men jeg antager heller ikke, at den ærede Minister vil gøre nogen Vanskelighed imod, at der tilføjes en Bestemmelse om, at det i hvert Fald skulde være en Pligt for de Skoler, som skulde anerkendes, at lade afholde Foredrag i Historie. Altsaa mig